

Klic TRIGLAVA

LETO VI.

2.februarja 1953.

ŠTEV.110.

PROTI MRŽNJI

V dolgi dobi razcepa in mrtvila smo se jugoslovanski begunci privadili na slabo in zato z rahlo njejevero beležimo glasove z one strani oceana, da se medsebojni jugoslovanski odnošaji zboljšujejo in počasi vodijo k delovnemu sporazumu. Kajti tako malo otipljivih znakov je, ki bi pripravljali pot takemu pomirjenju, da vsaka redka pametna in pomirjujoča beseda kaj hitro zamre v poplavi obtoževanj in psovanj.

Toda če je mogoče spremembo na boljše zaključevati po nedavnih besedah dr.Vošnjaka in zlasti dr.Mačka, potem pač upravičeno pričakujemo, da bodo javni izpadi prenehali in da bo vsa demokratična emigracija pomirjevalno vplivala in tako pripravljala osnovo vsaj okvirnega sodelovanja.

V besedah ob sedemdesetletnici obuja dr.Bogumil Vošnjak spomine na delo Jugoslovanskega odbora med prvo svetovno vojno ter na prizadevanja za ustanovitev skupne jugoslovanske države na sploh. Potem na kratko pregleda razvoj prve Jugoslavije in zaključipri današnji stvarnosti - v domovini in v emigraciji. Ugotavlja "neaktivnost naše celokupne jugoslovanske emigracije", ki često izhaja iz predpostavke, "da se morajo čuvati neke iluzorne strankarske pozicije". Modro zagotavlja, "da se bomo vrnili domov... v čisto predrugačen svet, ki bo (sicer) še imel svoje osnovno krščansko čustvovanje, ampak ki bo čisto drugače mislil, nego je mislila ona generacija, ki je ostala" leta 1945 doma. "Ni vrnitve v stare razmere." Nato opozarja na tisočletno 'usodo Slovencev vkleščenih med dva velika naroda' in opominja na realizem, kajti "nič bistvenega se ni spremenilo." "Srbi, Hrvati in Slovenci vsak za sebe malo pomenjamo, združeni smo moč in sila... Borba proti jugoslovanskemu komunizmu mora biti (zato) enotna." Glede Slovencev je dr.Vošnjak mnenja, da je "Slovenski narodni odbor absolutna narodna potreba," toda ne taji, da je neohodno potrebno poživiti "njegovo delo, kar pa je mogoče doseči samo na ta način, da se ga rekonstruira".

V pismu Jugoslovanom opozarja dr.Vošnjak na medsebojno pomešanost Srbov in Hrvatov, "ki ne daje misliti na delitev ampak samo na potrebo harmoničnega skupnega življenja." "V takih prilikah ne preostane drugega kot ustvarjanje kompromisnih rešitev, toda pod pogojem, da ni kompromisa v glavnem problemu enakosti in enakopravnosti". Seveda ne more biti sporazuma pod zastavo sovraštva. "Samo evangelij ljubezni nas more rešiti."

Zlepa ne bo čas zbršal velikih besed, ki jih je za minuli Božič naslovil beguncem sivolasi dr.Vladko Maček. "Ves božji nauk Jezusa Kristusa sestoji v tem, da je življenje med ljudmi mogoče samo tedaj, ako so ljudje povezani z medsebojno ljubeznijo... Kar velja za poedince, to velja za cele narode. Vsakemu kulturnemu človeku je v srcu prirojena posebna ljubezen do lastnega naroda. Zato je naravno, da vsak rodoljub želi in si prizadeva, da bi njegov narod, če je svoboden, živel v sreči in zadovoljstvu, če pa ni svoboden, da bi dosegel to svobodo... Zlo je, če hoče nekdo dokazati svoje domoljubje s tem, da izraža mržnjo do drugih narodov... To velja za mnoge narode, velja pa posebej za nas Hrvate in Srbe. Med Hrvati in Srbi obstoji spor, ne od včeraj, ki so ga nekateri z ene ali druge strani hoteli rešiti s sovraštvo in zločinskim nasiljem. Posledica tega je bilo vsaj milijon nedolžnih človeških življenj, ki so bila žrtvovana, kot zdaj vidimo, za to, da smo eni in drugi ali pod brezobzirno in zločinsko komunistično nasilje. Zdaj je pred nami, tako pred Hrvati kot pred ostalimi narodi Jugoslavije, težnja in dolga borba, da se osvobodimo komunističnega jarma; pred nami Hrvati pa še posebej, da si ustvarimo svojo res svobodno državo Hrvatsko!"

Dr. Miha Krek se je v novoletnem pismu dotikal izključno svetovnih evropskih problemov in kaj malo določeno označil naše delo za "svobodo in vzpostavitev krščanskega socialnega in demokratičnega reda v naši ljubljani domovini". Le na splošno je zagotovil, da bomo ta "naš cilj... zasledovali vztrajno in neupogljivo."

Jasno je, da je emigracija vsak dan manj sposobna karkoli ukreniti. Vendar je obenem res, da bi begunski napor v pozitivnem smislu - pri Slovencih, Hrvatih in Srbih - samo prispevali k izboljšanju odnosov med njimi tudi v domovini, bodisi zdaj ali šele kasneje.

PO TUJI GLAVI

Emigrantski tisk, ki ga zakon ne more prijeti za ušesa, je izpostavljen hudi skušnjavi, da zastopa svoja načela in obdelava svoje nasprotnike brez usmiljenja in brez podlage. Mnogokrat smo poudarjali vrednost časnikarskih kreposti. Pravičnost, odgovornost, resničnost morajo biti pri pisani besedi bolj na straži, posebno še, kadar je lastna vest edini cenzor. Pred dobrima dvema letoma (KT 56) smo se zavzeli za pobornike SLOVENSKE DRŽAVE, ki so bili po krivici označeni za "rušilce". Takrat in še mnogokrat smo obsojali neprimerno kritiko. Isto načelo, ki naš j takrat gonilo v zagovor, nas danes sili k obsodbi pisanja ljudi istega kroga. Neokusen je članek dveh študentov o Kolegiju svobodne Evrope, o katerem poročamo na drugem mestu. Mogoče se je izgovarjati, da je bil objavljen v dobri veri, ker je pač soglašal z običajno vsebino lista. Toda razlika je med neutrudnim razbijanjem po lastnem bobnu in med razbijanjem po tuji glavi, kot ga je bil deležen slovenski profesor. V titovskih časopisih je grdo opravljanje vsakdanje. Krepko smo prepričani, da jih svobodni časopisi ne bi smeli posnemati.

Študenta, ki sta napisala članek, zagotavljata, da sta se otresla čuti manjvrednosti. Tako smo v zadregi, kako naj razlagamo patološko sovraštvo ki diha iz članka in piscema megli presojo. Ta dva naj bi nekoč ponesla v domovino, kar je dobrega na zapadu. Preje se bosta morala naučiti, da sloni zapadni red na krščanstvu, in krščanstvo na ljubezni in pravičnosti.

ISTA MERA

Kot je dolg in širok je padel BORAC v jamo, na katero smo opozorili pred kratkim, ko smo beležili svoje veselje nad povišanjem dr. Stepince. Ob naznanilu, da je papež Pij XII. imenoval nadškofa za kardinala, je RAVNOGORSKI BORAC, organ Udruženja boraca KJV "Dražo Mihailović", v svoji božični številki dodal, da je bil nadškof "zaradi sodelovanja z ustaši in Nemci... obsojen v l. 1946 od Titovega sodišča na 16 let robije." Ne to pripomni: "Žalibog, imenovanje ni padlo na bolj dostojnega Kristusovega služabnika, na enega od onih, spoštovanih katoliških duhovnikov v Jugoslaviji, ki niso blagoslavljali ustaških zločinov in niso pritrjevali nasilnemu pokatoličenju Srbov v vražji NDH."

BORAC torej ne pozabi, da je sodelo nadškofu titovsko sodišče. To se pravi, da je bila sodba pripravljena po znanem komunističnem vzorcu. O mogočena je bila obramba in obsodba je bila v naprej zapečaten. Pravičica je imela zavezane tako oči, kot usta, roke in ušesa. Po vsej priliki na osnovi takega procesa kardinal ne more biti spoznan za krivega.

V popolnoma enakih okoliščinah se je vršila sodba gen. Mihailoviću. Zaradi kolaboracije s sovražnikom je bil obsojen na smrt. Če priznava RAVNOGORSKI BORAC komunističnemu sodišču pristojnost v sojenju katoliškemu nadškofu in sprejema, kar je obtožnica očitala v tem primeru, mora meriti z isto mero tudi svojemu junaku Čiči. Če bi to storil, bi

ga lastni čitatelji seveda raztrgali na kosce. Bolje je pomisliti:

Ne v enem ne v drugem primeru pravici ni bilo zadoščeno. Tako nadškof kot general sta bila sojena na krivično.

KLIC TRIGLAVA

53, Bucks Hill, Chapel End,
Nuneaton, Warwickshire

Izhaja 1. in 3. ponedeljek v mesecu

OČAK IVAN TRINKO

Pred devetdesetimi leti je v Trčmunu na pobočju Matajurja stekla zi belka starosti beneških Slovencev - msgr. Ivanu Trinku. Blizu sedemdeset let ta slovenski velikan budi in hrani svoj beneško-slovenski rod s slovensko duhovno hrano. Kot profesor, pesnik, pisatelj, glasbenik, slikar, deželni poslanec, znanstvenik in predvsem kot duhovnik živi skozi sedemdeset let svojemu rodu, svojemu slovenstvu. Kot hrast kljubuje vsem viharjem in s svojo prisotnostjo vliva težko preizkušenemu ljudstvu vero in upanje. Kaj bo, ko ga bo zapustil? Kdo bo za njim nosil slovensko plamenico?

Tedaj šele bomo v vsem obsegu občutili kakšno mesto zavzema Trinko med Slovenci in kako življenjsko pomembna je bila njegova mrtva straža na skrajni zapadno slovenski meji.

Zato pa, Bog naj ga ohrani še dolgo let rodu svojemu!

= = = =

STRAŠILO V STRASBURGU

Ameriški NCFE vzdržuje v Strasburgu Kolegij svobodne Evrope, v katerem žive begunci, ki študirajo na tamkajšnji univerzi. Dva od njih, Vlado Jeras in Ciril Mejač, sta poslala čičaški SLOVENSKI DRŽAVI podpisan članek, ki ga začenjata z običajnimi tožbami, da se Slovenci "v svetu nikoli prav lahko ne uveljavimo; ... res je pa tudi, da nikjer ne manjkamo in tako tudi ne v Strasburgu. Škoda, da nas je le malo, trije v celoti..." Številko Hrvatov "je tu še nižje od našega". "Naše število izgleda še veliko manjše, če ga primerjamo s 30 Srbi, ki so stipendisti v Strasburgu." Članek nadaljuje s pritožbami čez Srbe, ki so vodili nekdanjo jugoslovansko zunanjo politiko, bili ministri in konzuli, pripravili v svetu mnogo ugodnejši položaj za Srbe in so hoteli biti absolutni gospodarji nad drugimi narodi. Nato piše: "Brez ozira na to, da se ta dejstva danes ponavljajo in bi se v kakšni bodoči Jugoslaviji samo še stopnjevala, nekateri Slovenci še vedno ne marajo iskati slovenstvu tiste vrednosti in tistega mesta, ki mu po naravi pripadata, marveč iščejo samo udoben položaj zase." V Strasburgu opazujejo srbsko nestrpnost "v zelo poostreni obliki, saj hočejo Srbi izbrisati vsak videz, da slovenski narod sploh obstoji..." S svojega stališča imajo Srbi prav, saj jim Jugoslavija "največ koristi; toda za nas Slovenec je bila usodna, saj je celo komunizem prišel k nam iz juga, že ko je bilo slovensko partizanstvo leta 1945. praktično iztrebljeno iz domačih tal. Nerazumljivo pa je, da isto srbsko hegemonistično načelo podpira neki profesor, ki je bil nekoč Slovenec, ki pa kot plačani učitelj uprave Kolegija svobodne Evrope za vprašanja Jugoslavije skupno s Srbi in v srbskem jeziku, ki ga edinega sploh še govori, načrtno onemogoča, kolikor največ more, napore slovenskih akademikov v Kolegiju Svobodne Evrope v Strasburgu, ki hočejo le stopnjo ravnopravnosti s Srbi in ki so se že otresli čuta manjvrednosti, vsaj do balkanskih Slovanov, kamor sta doslej zapadna kultura in civilizacija prodrli v znatno manjši meri kot pa v Slovenijo, ki je s svojo kulturno preteklostjo popolnoma povezana z zapadom."

Edini, ki pride v poštev kot žrtev tega napada, je g. Borut Žerjav, študijski direktor za jugoslovansko skupino. Profesor pa se v bistvenih potezah razlikuje od opisanega strašila. Ni nehal biti Slovenec in seveda ni opustil svojega materinega jezika. V svojem kurzu o jugoslovanski notranji in zunanji politiki med obema vojnama je dosledno razkrinkaval srbski hegemonizem in beograjski centralizem in vslej poudarjal legitimnost zahteve po slovenski in hrvatski politični individualnosti.

Skupina je vsekakor nesorazmerno sestavljena. Na Kolegiju je 22 Srbov, ki sta jim pisca prištela 6 Rusov. Hrvati so štirje in Slovenci so trije. Ameriški odbor, ki edini je preučeval prošnje za sprejem, je sprejel 5 Slovencev, od katerih sta se dva odpovedala. Že avgusta je bilo uradno javljeno, da ni načelnih ovir za kurze v slovenščini. V zimskem semestru so začeli od treh ur imeti eno uro v slovenščini, čeprav so Slovenci le trije.

Na gornje se nanaša drugi uvodnik "Po tuji glavi".

PRIPRAVLJANJE STRELIVA

London, 29. januarja. Poročilo našega dopisnika.

Predno pride Tito v London, naj angleška vlada javno izjavi, da se ne strinja s politiko zatiranja in preganjanja v Jugoslaviji, - je rekel katoliški škof magr. Petit v Sev. Walesu. - Če tega ne bo, "bo svet še bolj prepričan o cinizmu in oportunistični politiki"; za Anglijo bo slabo, kajti izgledalo bo, da se prav čisto nič ne briga, kaj se godi v Jugoslaviji. Pomenilo bo odklonitev podpore pozivom kardinala Griffina, angleškega nadškofa dr. Fisherja in Moderatorja svobodnih cerkva.

Medtem se v ozadju pripravlja strelivo za marčevski obisk. Katoliško gibanje "Meč duha" je izdalo kratek letak TITO, ki je bil razpečan v deset tisočih in so ga poslali tudi v Ameriko, Južno Afriko in drugam. V tisku je knjižica o odnosih Tita do Cerkve, odnošajih s Sv. Stolico, obtožbah proti kardinalu Stepiću, vse dokumentirano in v podrobnostih.

Mnogo zanimanja utegne vzbuditi knjiga "Tito Speaks" (Tito govori) ki jo je napisal Vladimir Dedijer, 38 letni odgovorni urednik BORBE, tistovski strokovnjak za zunanjo politiko in odnošaje do zapada. Izvlečki iz knjige, ki bo izšla kasneje, izhajajo v SUNDAY TIMESU. V prvem priložuje o obiskih pri Stalinu. Za čuda je odkritosrčen. V septembru 1944 je Stalin vprašal Tita, kaj bi storil, če bi se Angleži na silo izkrcali v Jugoslaviji. "Nudili bi odločen odpor," je odgovoril Tito. Stalin je tudi svetoval, naj sprejmejo nazaj kralja Petra, potem pa mu ob priliki porinejo nož v hrbet. - Spomladi 1946 so bili najbolj prisrčni. Na polnočni gostiji se je Stalin norčeval iz Berije in Rankovića, šefov tajne policije: "Kateri od vaju dveh bo ujel drugega?"

TITO IN CERKEV

LA LIBERTE, eden od vodilnih švicarskih katoliških časopisov, razpravlja o dveh dogodkih v Jugoslaviji: Titov sestanek s katoliškimi škofi in policijska preiskava zagrebške škofijske palače dva dni kasneje. S sistematično propagando bi Tito rad prikazal, da so škofje, brez vatičanskega vmešavanja, voljni skleniti sporazum. Tito potrebuje slike smehljajočih se škofov, ki so bile objavljene v mnogih svetovnih časopisih, da prikrije svoje prave namene in zagotovi dotok dolarjev. Moša Pijade je rekel nekaj dni preje, da bodo Cerkvi že pokazali, a da morajo najprej prepričati javno mnenje, da žele strpnost. List zaključuje s prepričanjem, da Titu ne bo uspelo odtrgati Cerkve v Jugoslaviji od Sv. Stolice.

JUGOSLAVIJA IN TURČIJA

Turški zunanji minister je obiskal Beograd, kjer se je razgovarjal o obrambi Balkana pred sovjetsko nevarnostjo. Že več mesecev se Grčija, Turčija in Jugoslavija zbližujejo v tem vprašanju predvsem na turško pobudo. Vprašanje je, ali bodo sploh sklenili kak pisan sporazum ali pa bodo le poskušali uskladiti obrambo, kolikor se bo dalo. Tito se je izjavljal proti pogodbam. Poleg tega sta Turčija in Grčija članici Atlantskega pakta in bi sklepanje pogodb z nečlanico pomenilo nove komplikacije. - Turški minister je odpotoval v Atene, kjer so izjavili, da so v polnem soglasju. (zps)

+ Oborožena skupina, ki je spravljala ljudi čez mejo v Italijo, je padla v zasedo jugoslovanske milice. Razvila se je bitka, ki je trajala vso noč. Begunci so se razkropili, vodja skupine Karlović in njegov pomočnik Kalgarić sta bila ubita, člani so v temi ušli.

+ Za desetletnico italijanske kapitulacije (8.9.1953) bodo na Rabu odkrili spomenik 4.000 Slovincem, ki so med vojno umrli v taborišču.

+ V Kranju so pred Silvestrovim letni odkrili spomenik Francetu Prešernu, uredili "Prešernov gaj" okoli groba in pripravljajo muzej.

MORALNA IN NEMORALNA VZGOJA

Dijak v 8.a. na Klasični gimnaziji v Ljubljani je "nesramno kleve = tal tov. Borisa Kidriča." Na dan je prišel - "sovražni odnos... do družbene ureditve", kajti sošolci so "nesramnega klevetnika zagovarjali in se sami grdo lagali." Letna konferenca Ljudske mladine Slovenije za Ljubljano je spet in spet premlevala nezaslišani dogodek. Nastalo je vprašanje, "če so ti dijaki sploh še vredni, da so člani LMS." Ravnatelj, ki je ta čas pač storil svoje, je čez pol meseca ugotavljal, "da je vsaka šola poli = tična zadeva in da tudi klasična gimnazija ne more biti izjema... Šola vzgaja preko otrok tudi starše... Uspešno ji bo služil tudi novi predmet: moralna in družbena vzgoja."

Od aprila sem so "začeli z večjo ostrino gledati vprašanje svetovne ga nazora vzgojiteljev, ki vzgajajo mladi rod v zdrave in napredne socia listične ljudi." Prekinili so z "nemoralno prakso" verouka in pričeli s socialistično moralo oblikovati ljudi in družbo. Kako to izgleda, pojasnju je dolg članek v POROČEVALCU. "Ne smatramo in ne smemo smatrati moralnih vrednot kot nekih večno danih in večno veljavnih vrednot". Tako je v bur žuazni državi patriot tisti, ki neti revolucijo, t.j. "ki aktivno stremi za tem, da pomaga svojemu narodu v brezrazredno družbo. Patriotičnost so cialističnega človeka pa je v tem, da podpira in utrjuje državnost, v kate ro je vključen njegov narod..."

Razumljivo je, "da moramo interese družine podrediti družbi". Ker "člo vek pripada družbi", "zahteva (njegovo uveljavljanje in razvijanje) vklju = čitev v družbo, zahteva nadzor družbe nad njegovim delom in življenjem." Totalitarna morala je v tem sijajno podana. Pri tem pride do nasprotij med družino in to nasilno družbo. "Šola bo otroku dokazovala znanstveno resnico, družina mu bo kupila katekizem in sveto pismo." Otroku trpi in razdvojen niha. "Vprašanje je, ali se bo odtrgal družbi ali pa bo izgub = bil starše." Ti naj se zato pouče o trdi "resnici", "ali pa naj napravi = jo vsaj najmanj, kar lahko: da svoje vere ne vsiljujejo svojemu otroku." Nekateri otroci "vzgojijo svoje starše". Mnogokrat so starši močnejši. "Obdržite si ljubezen otroka in nič več. Družbi so ga odtujili in družina vsiha v sovraštvo in nezadovoljstvu do družbe. Danes ali jutri bodo sku šali streljati družbi v hrbet."

"Ne grevto zavreligijo, ki se veže z nam nasprotno politiko, tu gre za sto in sto drobnih neresnic, ki vlečejo človeka v tabor, ki je napredni družbi in naprednemu človeštvu nasproten." Tisti, "ki mislijo, da lahko družbo rušijo, ropajo in ji lažejo", bodo "bržkone obešeni". Proti koncu navede Voltairov citat, da dobro in zlo biva le glede na nas in da je strah pred kaznijo edini varuh morale. Oblastniki, ki kazni dele, so po tem torej vzvišeni nad moralo, saj se jim ni treba bati, da bodo obešeni. Titov ci zvesto slede tem načelom.

Ni povsem jasno, kdo sploh hoče socialistično vzgojo otrok. Po gor = njem so starši mračnjaki in šola uči "resnico". A prav v isti številki beremo poročilo o skupščini Zveze študentov ljubljanske univerze. "Živah ne so bile tudi razprave o borbi študentov proti zastareli miselnosti in mistiki... Naši starši upravičeno zahtevajo, da se bo njihova mladina vzga jala v naprednem socialističnem duhu." Kardelj, ki ga po gornjem morala seveda ne veže in zato mirne duše lahko laže, se tudi laska staršem. "Nih če še ni bil zaradi svojega verskega prepričanja odpuščen," je govoril ob prelomu z Vatikanom, "razen v zelo maloštevilnih primerih, ko je bil uve = den disciplinski postopek proti nekaterim učiteljem na državnih šolah... (ki so) v pouk prinesli verske elemente. Jasnonje, da so se jim uprli ro = ditelji, ki ne marajo, da bi jim njihove otroke vzgajali v verskem duhu."

"V neki vasi pri Zagorju", na primer, "šolska upraviteljica prilaga = ja urnik župniku in grozi otrokom, da jih bo kaznovala, če ne bodo šli k verouku." Kaj se bo z njo zgodilo, ko so jo "razkrinkali"? Društvo profe = sorjev je razpravljalo o "prosvetnih delavcih, katerih delo je zaviralo mladini pot k spoznavanju znanstvene resnice." Ena je izjavila, "da ne more vzgajati otrok v socialističnem duhu", drugi "s svojim zgledom ni vzgojno vplival na mladino" (mogoče je hodil k maši). "Ti in še nekateri drugi so bili upravičeno izločeni iz vrst prosvetnih delavcev." Spomniš se na Cankarjeve "Hlapce", ki so danes po vseh vesteh mnogo bolj aktual = ni kot kdajkoli - le da je stvarnost odurnejša od zgodbe. Učitelji se mo (Konec str. 6. spodaj)

PRESELJEVANJE

Že tri mesece je jugoslovansko diplomatsko osebje na nogah. Marsika-teri poslanik ne ve, če bo naslednji mesec še spal v isti postelji. Preme-stitve in odpoklici so praktično vsakodnevni pojav. Kajti, ko so pričeli v Jugoslaviji z reorganizacijo vrhovne državne uprave, je prišla na vrsto kajpak tudi diplomacija. A bilo bi zelo napačno, če bi kdo pri tem mislil na kakšno "čistko". Proti temu govori tudi dejstvo, da se odpoklicani di-plomatski predstavniki redno vračajo v Beograd in si ne "izbirajo svobo-de" kje na Zapadu.

Stvarno grè za zamenjavo straže. Jugoslovansko zunanje ministrstvo a-li po novem državni sekretariat za zunanje zadeve ima vedno več posla z zapadnimi državami. Da bi pri teh stikih ubiral taktično modra ali vsaj primerna pota, potrebuje v svoji centrali ljudi, ki so živeli na zapadu in ga spoznali. Zato torej odpoklici v zunanje ministrstvo diplomatov iz Londona, Združenih narodov, Bruslja, Haaga, Dunaja, Helsinkov itd. Ti ljud-je prinašajo v Beograd nova spoznanja in izkušnje, ki so jih tam temelji-to potrebni. Na "teren" pa običajno pošiljajo ljudi, ki so doslej delali po pisarnah zunanjega ministrstva, daleč proč od diplomatske stvarnosti Zapada.

Državni tajniki

Zanimivo je pri tem tudi, da je posel zunanjega tajnika prevzel na zapadu vzgojeni Koča Popović, četudi je več kot gotovo, da bo vsaj z enim očesom nad njim bdel Kardelj, podpredsednik zveznega Izvršnega sveta. Osta-la štiri nova tajništva so zasedli stari komunisti, tako Ivan Gošnjak se-kretariat za narodno obrambo, Svetislav Stefanović notranje zadeve, Dušan Čalić narodno gospodarstvo in Radisav Nedeljković proračunsko tajništvo. (ds)

TITOV PROPAGANDNI SISTEM SE RAZVIJA

Radio Jugoslavija, ki je namenjen tujini in oddaja v raznih jezikih, je pred pol leta začel z oddajami v srbohrvaščini za jugoslovanske begun-ce. Posvetil jim je najprej eno, nato dve, kasneje tri oddaje na dan. Šesto-je iz komentarjev, vesti, glasbenih programov in drugega. Radio Ljubljana je vsako soboto zvečer med stalnim programom oddajal pol ure za emigran-te v Evropi: plošče po željah, kratki govori in podobno. Pred kratkim je Beograd otvoril za domače poslušalce nov, takozvan "drugi program" na sre-dnjih valovih. Oddaja samo čez dan in vključuje pouk angleščine, francošči-ne ter šolske oddaje. Po novem letu je Radio Jugoslavija dodal za begun-ce še eno oddajo na dan v zgodnjih jutranjih urah. Razen enega dne glas-be, bo vsak dan v tednu posvečen drugi republiki: za Slovence en dan, za Srbe drugi, za Hrvate tretji itd. Tako je propaganda prilagojena posebno-stim domačega kraja poslušalcev.

Ob koncu minulega leta je ameriška družba dobavila Jugoslaviji 100 kilovatno radijsko postajo.

KOVINARJI, JETI IN STOLČKI

V primerjavi z letom 1939 se je slovenska kovinarska produkcija po dvojila. Obnovljena visoka peč na Je-šenicah daje 25.000 ton železa več. V Ravnah so bile montirane lani tri peči, od katerih ena daje dnevno 240 ton kvalitetnega jekla. -Proizvodnja se je od 1951 dvignila za 11% v 1952.

Slovenski konstruktorji in preiz-kusni letalci so pomembno sodelova-li pri izdelavi prvega jugoslovansk-ga jet letala.

Ljubljanska obrtna zadruga igra-čarjev je prejela iz Anglije naro-čilo za 120.000 zložljivih stolčkov za gledalce kronanjskega sprevoda.

(Iz 5. strani:)

rejo vedno bati, da bodo zagledali v časopisu zlobno pismo, ki jih bo raz-krinkavalo, četudi po krivici. Neznanec piše v pismu uredniku POROČEVALCA, da je v neki šoli profesorica za Miklavževo dejala: "Pa se pogovarjajmo o Miklavžu." Ali se delavci "pohamo...da nam bodo v šolah zastrupljevali našo mladino in jo vzgajali v misticizmu, ter nam podirali, kar doma otro-kom dokazujemo?" Oblast je ugotovila, da to ni res. Socialistični oče se je izkazal, da je sposoben za "laži in zablode", ki jih je prej obsojal.

RAZGLEDI

NE DAJMO SE !

Na Skotskem je v teku majhna besedna vojna, ali naj bo sedanja kraljica Elizabeta "prva" ali "druga". (Elizabeta I. je vladala v 16. stoletju samo Angležem, ne Skotom.) Iznajdljivi škotski "covenanti" so za junijske svečanosti kraljičinega kronanja stavili na prodaj naglavne rute z nacionalnimi znaki in napisom "Elizabeta I., kraljica Škotov". Ob tej priliki je dejal covenantski tajnik, da "je prepričan v pravilno razlago kraljičinega naslova in da bi osebno pozdravil vsako tako 'neprijetnost' kot je poziv pred sodišče, da se stvar razčisti."

Ko se je nek ugledni Londončan lansko leto zoperstavil policistu, ko je ta zahteval od njega osebno izkaznico, ker je parkiral svoj avto na napačnem mestu, je prišel pred sodišče in bil zaradi tega obsojen na denarno kazen. Toda mož se je pritožil na prizivno sodišče, češ da policist nima pravice zahtevati od njega osebno izkaznico zaradi take malenkosti kot je njegov avto. Vrhovni sodnik, ki je poleg ostalih razsojal, in izkušeni pravniki, ki so zastopali obrambo, so bili soglasni, da parlament ob sprejemanju zakona o osebni izkaznici ni mislil, da naj policisti gledajo v osebne izkaznice britanskih državljanov za tako figo kot je bil slučaj z avtom. Sodnik je svetoval policiji, naj drugič ne postopa tako malenkostno, vendar je zavrnil priziv, ker je bil z upiranjem policistu kršen zakon. Angleško javno mnenje je vzvalovilo. Razpravljalo se je o osebni izkaznici, pisarilo proti policiji, besedili so tudi v parlamentu; nekaj tednov kasneje je vlada sama sporočila, da ukinja osebno izkaznico. Mož z avtom je bil sicer obsojen, toda načelno je kmalu zatem dobil polno zadoščenje in dosegel moralno zmago.

To dvoje mi prihaja na misel, kadar berem o čudovitih težavah tržaških Slovencev. Res je, da morda vseh njihovih prilik ne poznam dovolj. Toda težko se bom vdal dopovedovanju, da morejo tržaški Slovenci protestirati proti krivicam samo s papirnati spomenicami na Varnostni svet ali pa na generala Wintertona. Lanskoletno zborovanje v Bazovici je pokazalo, da ni na svetu za proteste samo papir.

Zgornja primera sem navedel, da vidimo, kako je mogoče uporabiti sodišča za tiho toda učinkovito demonstracijo. Res samo v Angliji? Zakaj ne bi n. pr. tržaški Slovenci podobno poskusili s famoznim fašističnim zakonom iz l. 1923? Zakaj ga ne bi vlekli pred pristojno tržaško ali laško sodišče? (Na misel mi prihaja sodba v zadevi goriškega Slovenca dr. Sfiligoja.)

Trst ima društvo slovenskih pravnikov, katerim najbrž ne gre posebno trda za vsakdanjo skorjo kruha. Dorej si morejo brezplačno privoščiti tako sodno zadevo, če so prepričani, da je pravica na njihovi strani. Menda ni treba posebej poudarjati, da je ob tem treba intervjujev s tujimi pisniki in da je Zapadu treba nuditi otipljivo informacijsko gradivo o zadevi, ki jo peljemo pred sodnike. Naj bi ga dostavili pomembnim zapadnim juristom. Ko se bo o tem začelo pisati, bo led prebit. Do danes svetovno javno mnenje kaj šibko pozna stanje in razmere na tržaškem ozemlju. In če se bo tržaški ali laški sodnik odločil in bo sodbo izrekel v prilog fašističnemu zakonu, bo spet sijajna priložnost, da pred svetom kujemo kapital.

Vzemimo napisne tablice. Zdi se, kot da se ni nič zgodilo, ko so jih enkrat odstranili. In vendar ne bi prav nič škodilo mala ropotanja, o katerem bi se seveda po tisku pisarilo. Zakaj, vruga, ni kak Tržačan z oljnat barvo napisal na steno kakšne obscenije ali pa svoje hiše z velikimi črkami - SESLJAN? Kar naj pride policija in naj praska črke iz privatne hiše! Bil bi vzrok za tožbo, ker policija uničuje privatno lastnino - seveda brez privoljenja lastnika. Njega itak ne bi smelo boleti, da se raz njegove stene Lahom v brk sveti slovenski napis rodnega kraja. Spet zlata prilika za Društvo "Pravnik", da utemelji pravno ves slučaj.

Navedel sem majhen primer tihe rezistence. Prebrisani Kraševci jih utegne najti na desetine.

Seveda pa je tak tihi odpor možen le, če ljudje niso razdvojeni in če se ne boje malih žrtev. In tu se mi dozdeva, da tržaški Slovenci počasi zapadajo malodušju, ki utegne tekom času postati nevarno. Skupinske razprtije so v takem malodušju kot clje na ogenj. Nič ne bi škodilo, če bi slovenski prvaki kdaj stopili skupaj in se odkrito pomenili o vsem tem.

J a v n o m n e n j e

"Babje čenče": G.urednik! Morda je g.L. v 107.štev.KT z dobrim name = nom zapisal "babjo čenčo". Vendar so JNO in g.Jovanović sami krivi, da do takih čenč in šal sploh pride. U tegne nekega dne kdo napisati: "Ne vem če je res, toda pripovedovali so, da so (g.Jovanović in JNO) svojo na poved o reorganizaciji v svojem gla silu vtaknili v žep, šli študirat tišino in na reorganizacijo pozabi li." Oni so s svojo napovedjo pove dali čenčo, zato pa jih bodo slišali precej na svoj račun. G.prof.Jovano vić je predsedoval, ko so "tresli goro in rodili miš", predsedoval bo tudi marsikateri šali. Morda bo to i melo zdrave posledice, da ne bo to liko praznih obljub in govorjenja, ampak več dela. Pri tem ne mislim le na g.Jovanovića in JNO. To je nauk za vse! D.H.

Tošičevi "Nac.problemi": G.urednik! Gosp.P.N.se razburja zaradi "pri = stranskega" prikaza Tošičeve knji = ge v KT 104. A če se pogledi ne stri njajo, to še ni neobjektivnost. Lo = jalnost g.P.N.do g.Tošiča je goto = vo ganljiva, toda kritikova dolžnost je, podati svoje mišljenje, s katerim se nekdo more ali pa ne more stri njati. Po mojem mnenju g.Tošič ni na pisal neko znanstveno delo, ampak ob širen politični pamflet, v katerem prednaša stališče grupe, ki ji pri = pada. Ostale grupe omenja nepovolj = no ali prezre. Zaključki imajo več = krat majave osnove; v mnogih stva = reh (zlasti kar zadeva Slovence) je g.Tošič pokazal očitvidno nepoznanje problemov. Vendar pa se moram divi ti energiji g.Tošiča; za katero za = služi vse priznanje, enako za trud. -b-

Stvarnost: G.urednik! Priznavanje g.S."da še vedno nimamo dovolj po = datkov o medvojnih dogodkih" in da "že to malo, kar je bilo objavljene ga, govori za moj zaključek" je dra goceno, kajti zaključek g.S.je brez vsake solidne osnove. Na prvi pogled se nam vsem zdi, da se sonce vrtil o koli zemlje. Ko pa so zbrani podat = ki, je ugotovljeno baš nasprotno. Ta ko tudi g.S.na prvi pogled (zaradi

CVETKA IZ DOMAČEGA LOGA

"Klic Triglava zastopa nazore slovenskih četnikov..."
(M.M.v "Svobodni Sloveniji", Argen tina, 18.XII.1952.)

nezadostnih podatkov) zaključuje , da so "plačani" ministri krivi. Mor da so, morda pa se izkaže, da niso. Najmanj pa se bo pokazalo, da oni niso edini, ki so krivi. Isto velja tudi za "velike", ki jih nisem na = pravil za žrtvene kozle, kot želi g.S.podtakniti. Ne napadam in ne tra nim, ker ne vem.

Pri predlogu, naj se "plačani" mi nistri poslužijo "svobodnega tiska" za svojo obrambo, g.S.verjetno pri tem misli na emigrantski tisk (ker tuji tisk ne kaže zanimanja za na = še zadeve). Emigrantski tisk ni "svoboden", da si je v svobodnem sve tu. Edina izjema, kot mi je poznano, je v celi slovenski, hrvatski in srbski žurnalistiki, "Klic Triglava". Ta edini objavlja tudi pisma in dan ke, ki včasih ostro kritizirajo pi = sanje samega uredništva. Kje je to = rej ta "svobodni tisk"? Poleg tega mnogi begunci bero samo tisk grupe ali naroda, ki mu pripadajo. Odklanja jo branje tiska, ki osvetljuje pro blem z druge strani. Kakšne vrednosti je torej pisanje napadenega g.XY v listu svoje stranke, če pa tega či = tatelji lista druge skupine ne bo = do hoteli brati? V.F.

G.urednik! Pismo g.AK gre v prilog naših ministrov, ki so bili po g.W. Churchill "mlinski kamen okoli vr = tu kralja Petra". Ko mu je g.Churchill odstranil ta "kamen", je kralj začel tako plesati kot je g.Churchill go = del; pozval nas je, da preidemo k Ti = tu; Subašič prevzame vlado; postavlje ni so regenti itd. G.Churchill je rabil mnogo časa in manevriranja, & je odstranil "mlinski kamen" s kra ljevega vratu. Ni torej čudno, da za to nima dobre besede za ta "kamen". S.A.

"Dobrotvorno združenje slobodnih gradjana Jugoslavije", ki so ga pri osovnanju podprli in priporočili vs predvojni politični prvaki Jugosla = vije, ki žive v emigraciji, bo imelo 25.februarja 11.letni občni zbor ob 8 h zv. v prostorih Allied Circle, 46 Green Street, London W.1. Letos bo do volili slovenskega odbornika, kar je g.Lavrenčiču potekel mandat.

+ KLIC TRIGLAVA + Naročnina za eno leto 24/-, za četrt leta 6/-; za ino zemstvo odgovarjajoča vsota z do = plačilom za letalsko dostavo.

+++